

ІНФОРМАЦІЯ ТА УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: СИСТЕМНИЙ ПІДХІД

О.М. Олійниченко, ст. викл. кафедри менеджменту
Національний університет харчових технологій

Для концептуального дослідження ролі та місця управлінських рішень та інформації в системі управління фундаментальним є застосування методів та принципів системного підходу, оскільки в плані дослідження, проектування і планування реальних організаційних систем (організацій) системний підхід звертає увагу на недостатність, а часто і шкідливість чисто локальних рішень, одержаних на основі обхвату невеликого числа істотних чинників. При високому ступені спеціалізації і координації, і глибокій інтегрованості виробничих, інформаційних і соціальних процесів на практиці бувають випадки, коли ухвалюються неефективні рішення не навмисно, а через недостатність інформації для прийняття правильних рішень. Системний підхід, в цьому аспекті, підкреслює необхідність, першочергового врахування соціально-економічних, екологічних та інших чинників, особливо, при створенні або зміні організаційних систем (що в сучасних умовах відбувається постійно). При цьому, підприємство можна розглядати як складну відкриту систему, що взаємодіє із зовнішнім середовищем та складається з суб'єкта та об'єкта управління, прямих і зворотних зв'язків.

Під «системою управління» прийнято розуміти сукупність пов'язаних між собою підсистем, що реалізують на основі інформації про стан об'єкту певні дії, які спрямовані на досягнення того або іншого показника стану об'єкту. Системи управління відносяться до класу складних ймовірнісних систем, де постійно потрібна участь людини в прийнятті рішень для погашення впливу факторів, що можна передбачити, і таких, що не піддаються регламентації.

Управлінське рішення, як керуючий вплив на колективну працю, приймається лише суб'єктом управління. Завдяки обміну інформацією між

суб'єктом і об'єктом управління керуюча система виробляє управлінський вплив (у вигляді організаційно-розпорядчих та ін. документів) та потребує зворотного зв'язку (надходження інформації про результати). Як зазначають фахівці, для одержання ефективного результату в процесі управління необхідна як усна, так і письмова взаємодія між суб'єктом і об'єктом управління, однак, для більшості процесів управління важлива наявність інформації, закріпленої на матеріальному носії.

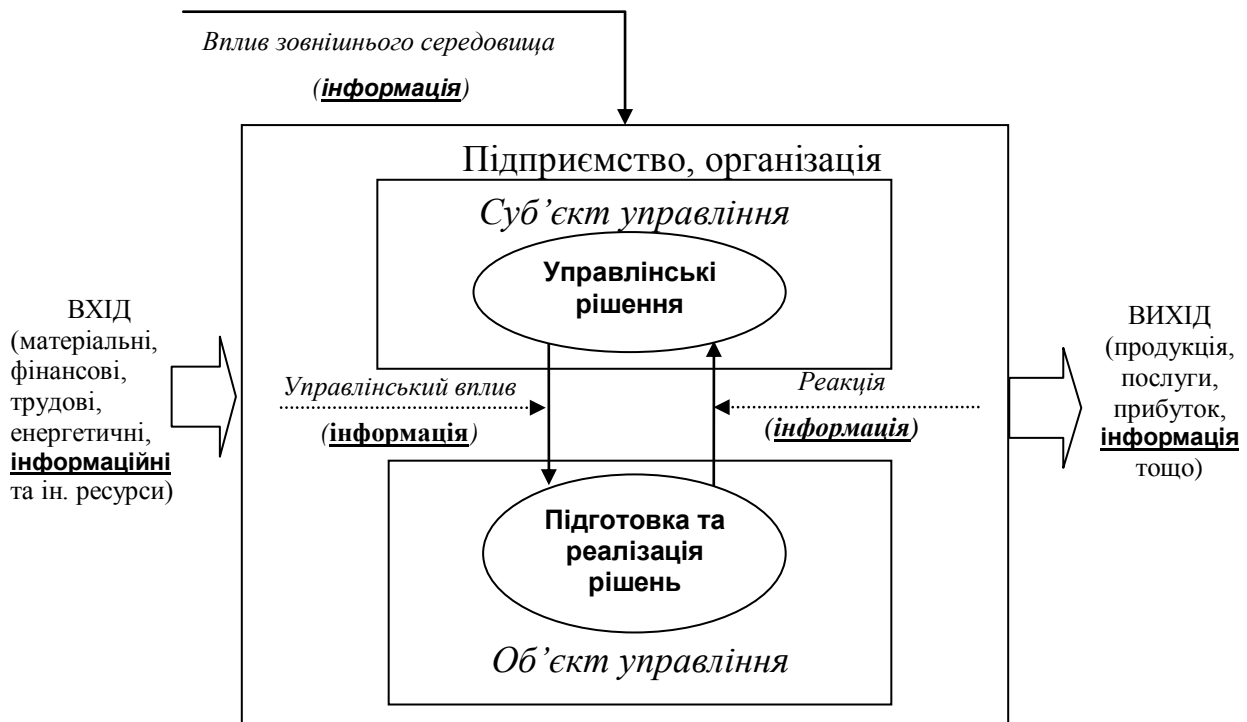

Рис. Роль та місце інформації та управлінських рішень в діяльності підприємства

З рис. видно, що управлінське рішення є основною складовою управлінської діяльності, а результат управління залежить від того, наскільки продумано, систематично і професійно відбувається інформаційне забезпечення та інформаційна взаємодія між суб'єктом та об'єктом управління.

На сучасному етапі дослідження поняття «інформація» в області виробничих систем поширеним є ресурсний підхід, при якому вважається, що інформація є одним з видів ресурсів, що використовується в економічних процесах. Одержання інформації вимагає витрат, які варто було б включати у витрати виробництва та обігу. В управлінні підприємствами сама по собі

інформація не має певної цінності, а знаходить її лише тоді, коли вона потребується конкретним користувачем та допомагає вирішити певне завдання управління. Для забезпечення потреб користувачів первісна інформація перетворюється (шляхом накопичення, зберігання, обробки і передачі) на необхідну користувачам. Інформація, що не доведена до користувача, є не інформацією, а даними (тобто відомостями, які можуть бути одержані шляхом спостереження, логічних або арифметичних операцій і які представлені у формі, придатній для обробки і передачі технічними засобами управління).

Таким чином, в контексті даного дослідження, найбільш доцільно розглядати поняття «інформація» як специфічний ресурс, особливий вид знання, що представляє корисність для кінцевого користувача. Відповідно, в сфері управління та виробництва пропонуємо виокремити та визначити поняття «управлінської інформації».

Управлінська інформація — це специфічний ресурс, особливий вид знання, який представляє корисність для особи або органу, що приймає рішення (ОПР). Вона збирається та формується відповідно до поставленої мети та допомагає ОПР вирішити певне завдання управління, тобто зменшити невизначеність наслідків ухваленого управлінського рішення (результатів його реалізації). Управлінська інформація буде значущою, якщо вона впливає на рішення, що приймаються. Вона повинна володіти потенціалом для розширення кругозору ОПР по рішенням, що ухвалюються. Принципово, цінність інформації може бути виміряна в грошовому виразі, еквівалентному різниці між рішенням, що приймається ОПР у разі наявності та у разі відсутності необхідної інформації.

Тобто управлінська інформація — важливий стратегічний ресурс підприємства. Тому для ефективного управління підприємством з урахуванням принципів системного підходу необхідно спиратися на адекватну інформаційну базу, яка є основою для прийняття об'єктивних та ефективних управлінських рішень.